

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

ETIKA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2022./2023.

Ispitna knjižica 1

ETI.54.HR.R.K1.12

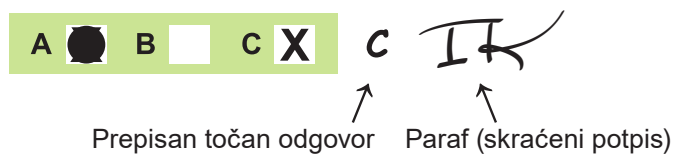

53210

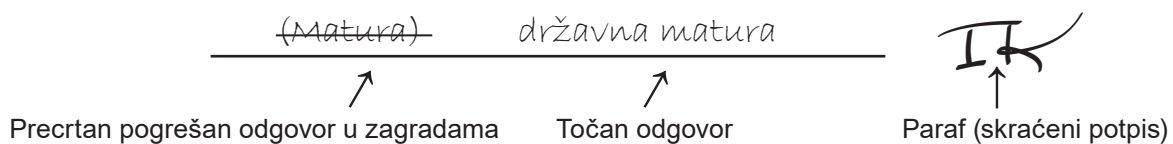
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta bez stanke.

Zadatci se nalaze u dvjema ispitnim knjižicama. Redoslijed rješavanja birajte sami.

Dobro rasporedite vrijeme kako biste mogli riješiti sve zadatke.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 1 praznu.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Kako se naziva neformalni sustav društvenih norma, navika i očekivanja utemeljen na široko prihvaćenim obrascima vrednovanja i djelovanja?

A. etika
B. moral
C. zakon
D. metaetika

(1 bod)

2. Pozorno pročitajte iskaz.

Ne čini drugomu ono što ne želiš da se tebi učini.

Koja je od navedenih vrijednosti sadržana u navedenome iskazu *zlatnoga pravila*.

A. sloboda osoba
B. jednakost osoba
C. milosrdnost osoba
D. velikodušnost osoba

(1 bod)

3. Što od navedenoga **nije** moralna vrijednost?

A. čast
B. ljepota
C. poštenje
D. solidarnost

(1 bod)

4. Koji je od navedenih uvjeta prijeko potreban za moralno djelovanje neke osobe?

- A. sreća
- B. sloboda
- C. determinizam
- D. obrazovanost

(1 bod)

5. Kako se naziva simboličko jedinstvo ličnosti koje je temelj posebnosti svake osobe, a počiva na relativno trajnim i međusobno povezanim moralnim i spoznajnim vrednotama?

- A. rodni identitet
- B. spolni identitet
- C. osobni identitet
- D. kolektivni identitet

(1 bod)

6. Pozorno pročitajte tekst.

Desetero ljudi približno jednakih mogućnosti i socijalnoga položaja sudjelovalo je u izradi složenoga inovativnog proizvoda. Otkup njihova patenta priskrbio im je izdašnu zaradu. Novac su odlučili podijeliti razmjerno zaslugama za postignuti uspjeh.

Koja je od navedenih vrednota primijenjena u opisanoj raspodjeli novca?

- A. dužnost
- B. jednakost
- C. pravednost
- D. velikodušnost

(1 bod)

7. Koji pojam označava moralnu opravdanost i prihvatljivost vlasti u političkoj zajednici?

- A. legalnost
- B. legitimnost
- C. suverenost
- D. egalitarnost

(1 bod)

8. Kako se naziva svjesno i dragovoljno prihvaćanje moralnih dužnosti i obveza koje proizlaze iz socijalnoga položaja i socijalnih uloga koje osoba ima?

- A. probitačnost
- B. odgovornost
- C. konformizam
- D. supsidijarnost

(1 bod)

9. Kako se naziva stajalište kojim se zagovara jednakost i ravnopravnost svih ljudi ujedinjenih u čovječanstvu kao moralnome subjektu?

- A. patriotizam
- B. globalizam
- C. nacionalizam
- D. kozmopolitizam

(1 bod)

10. Pozorno pročitajte tekst.

U javnoj medicinskoj ustanovi nadležni liječnik odbio je sudjelovati u zahvatu medicinski potpomognute oplodnje. Pozvao se na moralno pravo priziva savjesti.

Koji je etički pojam u izravnome sudaru ili konfliktu s pravom priziva savjesti na koji se pozvao liječnik u navedenome tekstu?

- A. sloboda uvjerenja
- B. autonomija osobe
- C. paternalistička briga
- D. profesionalna dužnost

(1 bod)

11. Kojemu od navedenih etičkih stajališta suvremena bioetika upućuje najviše prigovora?

- A. biocentrizmu
- B. ekocentrizmu
- C. patocentrizmu
- D. antropocentrizmu

(1 bod)

12. Pozorno pročitajte iskaz.

Djeluj tako da možeš htjeti da princip tvojega djelovanja vrijedi kao opći zakon.

Koju vrstu imperativa prema Kantovoj etici izražava navedeni iskaz?

- A. logički imperativ
- B. amoralni imperativ
- C. hipotetički imperativ
- D. kategorički imperativ

(1 bod)

13. Kako se naziva etičko stajalište prema kojemu se moralne vrijednosti i načela razlikuju ovisno o specifičnim kulturama pojedinih zajednica?

- A. etički relativizam
- B. etički apsolutizam
- C. etički univerzalizam
- D. etički eudajmonizam

(1 bod)

14. Što je prema Aristotelovoj etici središnji kriterij za prosuđivanje ispravnosti moralnoga djelovanja?

- A. iskazane vrline
- B. iskazani osjećaji
- C. prihvaćene dužnosti
- D. posljedice djelovanja

(1 bod)

15. Pozorno pročitajte rečenicu.

Ako umjesto skijališta u našem gradu s raspoloživim sredstvima načinimo polivalentni sportski centar, znatno veći broj naših građana imat će koristi i moći će uživati u blagodatima sporta.

Na koje se etičko stajalište oslanja argumentacija u navedenoj rečenici?

- A. na utilitarizam
- B. na deontologiju
- C. na skepticizam
- D. na perfekcionizam

(1 bod)

16. Kako se naziva stajalište koje, prvenstveno putem medija, nameće uvjerenje da se uspjeh i sreća u životu očituju u kupovanju i trošenju što veće količine proizvoda i usluga?

- A. klijentelizam
- B. konformizam
- C. kolonijalizam
- D. konzumerizam

(1 bod)

17. Što je prema Johnu S. Millu granica individualne slobode?

- A. šteta koju osoba nanosi sebi
- B. šteta koju osoba nanosi drugim ljudima
- C. šteta koju osoba nanosi neljudskim bićima
- D. šteta koju osoba nanosi prevladavajućemu javnom mnijenju

(1 bod)

II. Zadaci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.
Točan odgovor donosi jedan bod.

18. Kako se naziva subjektivna moralna svijest kojom se prosuđuje vlastito djelovanje te shodno tomu osjeća grižnja ili ponos?

(1 bod)

19. Kako se naziva skup znanja, predodžaba, vjerovanja, vrijednosti, običaja, praksi i ljudskim radom stvorenih materijalnih dobara kojima se čovjek uzdiže iznad svojih prirodnih određenja?

(1 bod)

20. Kako se naziva djelovanje kojim se osoba isključivo brine o vlastitome interesu i nimalo se ne obazire na interese i potrebe drugih ljudi?

(1 bod)

21. Kako se naziva etički i pravno neprihvatljivo djelovanje kojim javni dužnosnici koriste svoj položaj i utjecaj da bi promicali privatne interese na štetu javnoga interesa i općega dobra?

(1 bod)

- 22.** Kako se naziva skup biotehnoloških postupaka kojima se izdvajaju geni jednoga organizma te se potom umeću u DNK strukturu drugoga organizma radi stvaranja promijenjenoga ili posve novoga organizma?

(1 bod)

- 23.** Kako se naziva osobno i javno-moralno etičko stajalište koje se načelno protivi svakomu nasilju te aktivno promiče vrednotu mira?

(1 bod)

III. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

24. Pozorno pročitajte tekst.

Posao visoko rangiranoga i dobro plaćenoga državnog službenika Miljenka sastoji se u tome da nadzire poslovanje banaka. Temeljem toga Miljenko ima uvid u tržišnu uspješnost banaka odnosno povlaštene informacije nedostupne drugim građanima. Banke izdaju dionice ili vrijednosne papire koje građani mogu kupiti i prodavati na burzi. Miljenko je odlučio upustiti se u kupnju i prodaju dionica odnosno trgovati na burzi.

Objasnite etički problem Miljenkova postupka.

(1 bod)

25. Ukratko objasnite tri generacije ljudskih prava.

(1 bod)

Prazna stranica